

quod non fuit iste simon qui crucis martiri-
um protulit. sed fuit alius filius cleophae
Quod etiam eusebius caesariensis in sua cro-
nica testatur Item Iohannes Beda in suis
chronicis Nam Iudeo. et eusebius quod
prius dixerat postmodum in chro-
nicis correxerunt Quod patet per bedam
qui se hoc scripsisse redarguit in suis re-
tractionibus Usuardus quoque in suo
martirologio idem testatur

De sancto quitino

Quintinus genitus nobilitatis civis
romanus ad urbem ambianensem.
veniens et multa miracula fa-
ciens iussu maximiani a prefecto capi-
tus et usque ad defectum cedentium verbera-
tus carceris mancipatus. Sed solvete
eum angelo in mediam urbem iuit et ibi
populo predicavit Non itez captus et in
eculeo usque ad corruptionem venaz
distentus nervis quibus crudis durissime
caesus oleum. picem adipez feruentissimum
toleravit et cum praesidez derideret. ira-
tus calceos acetum et sinapium in os eius
picavit. Sed cum adhuc immobilis
permaneret et apud neromanduz
adductus fuisset duos clavos a capi-
te usque ad crura. et iter ungulas
et carnem infigens. tandem eum decolla-
ri fecit. Cuius corpus in flumen picentium
cum per .lv. annos latuisset. a quadam
matrona nobili romana ita reptum
est Nam cum assidue orationi vaca-
ret nocte ab angelo monita ad ca-
strum neromanduz properare iubetur. ut
tali loco corpus sancti quitini requireret
et honorifice sepeliret. Cum ergo ad
locum predictum. cum multo comitatu ve-
nisset et orationem ibidem effunderet
corpus sancti quitini incorruptum
et redolens super fluvium enatauit.

Quod sepeliens pro sepulture bene-
ficio lumen oculorum recepit et ibidem
edificata ecclesia. ad propria remeavit.

De nomine

Eustachius dicitur ab eo quod est
bonum et stachis quod est fortu-
na Inde eustachius. quod bonum fortuna

De sancto eustachio

Eustachius antea placidus
vocabatur. hic erat magister
militum traiani imperatoris
Erat autem operibus misericordiae valde assi-
duus sed tamen idolorum cultor Habebat
autem coniugem ritus eiusdem et misericordiam
existente duosque filios precavit quos iux-
ta sui magnificentiam magnifice edu-
cari fecit Et quia opibus misericordiae
sedulus insistebat ad viam veritatis
meruit illustrari. Quadam die cum
venationi insisteret gregem cervo-
rum reperit. inter quos unum cete-
ris preciosiorem et maiorem conspe-
xit. Qui ab aliorum societate disce-
dens in silvam vastiorem profiliuit
alij militibus circa cervos reliquos
occupatis placidus hunc toto mi-
seri insequabatur et ipsum capere nite-
batur. Quem cum totis viribus
insequeretur. tandem cervus super
quandam rupis altitudinem conscen-
dit et placidus appropians. quali-
ter capi posset. animo sedulo reuol-
uebat Qui cum cervum diligenter
consideraret. vidit inter cornua eius
formam sanctae crucis supra solis cla-
ritatem fulgentem et ymaginem cri-
sti qui per os cervi sicut olim per asinam
balaam sic ei locutus est dicens.
O placide quid me insequeris Ego
tui gratia in hoc animali tibi appa-
rui. Ego sum christus quem tu igno-

alij spoliarunt et ipse cum uxore sua
et filijs gratias agens nocte nudus au-
fugit. **Q**ui ruborem veretes egiptuz
pergebant. tota quae ei possessio per
rapinam malorum ad nihilum est re-
ducta. **R**ex autem totus quae senatus
pro magistrorum militum tam strenuo
multum volebant eo quod nullum de eo in-
diciu repiri poterat. **C**uz vero iter a-
geret appropinquerunt mari. **E**t in-
uenientes nauim. super eam nauigae ce-
perunt. **V**ides autem dominus nauis uxorem
Eustachij quae est pulchra nimis. ipsam
plurimum habere desiderauit. **C**uz vero
transfretasset. nauulum ab eo exigebat.
Illis vero non habentibus unde solueret ius-
sit pro nauulo detineri uxorem. volens il-
lam secum habere. **Q**uod ut **E**ustachius audiuit
nullatenus assentire voluit. **D**um ve-
ro eo contradicente inuuit dominus
nautis suis. ut eum in mare precipi-
tarent ut uxorem suam habere pos-
set. **Q**uod cum **E**ustachius operisset uxorem
eis tristis reliquit et duos infan-
tes accipiens et ingemiscens ibat. **D**.
Ne mihi et vobis quae mater vestra
alienigene marito tradita est. **P**erue-
niens quae ad quendam fluuium prope aqua-
rum abundantiam non audebat cum
duobus filijs pertransire sed vno cir-
ca fluuium fluctu. aliter transportabat.
Qui cum fluuium transuadasset. illum
infantem quem baiulauerat super
terram posuit et accipiendum alium
festinauit. **C**um autem circa medium
fluminis puenisset ecce lupus concu-
tus venit et infantem quem deposuerat
rapiens in siluas aufugit. **Q**ui de eo
desperans ad alium festinabat. **S**ed
cum abiret. leo aduenit et alterum filium
rapiens abiit. unde eum insequi non

valens cum esset in medio fluminis cepit
plangere et capillos suos euellere vo-
lens se in aquas precipere nisi ipsum di-
uina prudentia continuisset. **P**asto-
res autem videntes leonem puerum viuum
portantem. eum cum canibus insecuti sunt.
Per diuinam autem dispensationem leo pu-
erum abiciens recessit. **Q**uidam quoque
aratores pro lupum clamantes ipsi de
eius faucibus incolumem liberarunt.
Trius vero. scilicet pastores et aratores
de vno vico fuerunt et penes se pue-
ros nutrierunt. **H**ec vero **E**ustachius
nesciebat sed merces et ploras ibat.
D. **N**e mihi quae prius ut arbor polle-
bam. sed modo penitus super nudatus. **H**eu
me. quae multitudine militum circumdari
solebam sed nunc solus remans nec filii
os supercessus habere. **M**emini domine te mihi
dixisse quae oportet te tentari sicut **J**ob.
Sed ecce plus aliquid in me fieri vi-
deo. **I**lle enim etiam possessionibus nu-
datus fuerit tamen habuit stercus super
quo sedere potuit. mihi autem nihil ho-
rum remansit. **I**lle amicos sibi com-
plices habuit. **E**go immittes fe-
ras habui quae filios meos rapue-
runt. **I**lli uxor est relicta a me vero
ablata. **D**ona requiem domine tribulati-
onibus meis. et pone custodiam ori-
meo. **N**e declinet cor meum in verba
malicie et efficiatur a facie tua. **E**t hoc
dicens cum lacrimis ad quendam vicum
abiit et data mercede sibi agros il-
lorum hominum per. i. annos custodi-
uit. **F**ilij autem eius in altero vico edu-
cati sunt. nec se esse fratres esse sciebant.
Dominus autem uxorem **E**ustachij
conseruauit. **N**ec illam ille alienigena
cognouit. sed potius eam intactam
dimittens vitam finiuit. **I**mperator

aūt ⁊ ip̄s romanus plurimum ab
hostib⁹ molestabaē. et recordatus
Placido q̄strenue oītra ipsos ho
stes sepi⁹ dimicasset. de eius subita
mutatione plurimū tristabaē. dire
xit q̄z mltos milites p̄ diuersas mū
di partes p̄mittens oībus q̄ eū in
uenissent multos honores ⁊ diuici
as. **D**uo at̄ ex militib⁹ q̄ aliqñ **P**la
cido ministrauerūt ad ipsū vicū in
quo degebat venerūt. quos **P**laci
dus de agro veniens ⁊ cōsiderans
eos ex incessu p̄tinus recognouit ⁊
veniens in memoriā dignitatis sue
p̄turbari cepit ac dicē. dñe sic istos
q̄ aln̄ mecū fuerunt p̄ter spem vidi
sic da vt aliqñ diugem meā videre
possim. **M**az de filijs scio q̄ a feris
comesti sūt. **V**enit at̄ ad eū vox. d.
Eustachi qz cito honorē tuuz recu
perabis et filios et vxorē recipies.
Cū ergo militib⁹ obuiaffet. ipsi euz
minime cognouerunt. **C**unqz eū sa
lutassent quesierūt si aliquē peregrī
nū noie **P**lacidū euz vxore ⁊ filijs
duob⁹ cognosceret. **I**lle at̄ se neici
re p̄fessus est. **A**d p̄ces tñ eius ad
hospiciū diuerterūt. ⁊ **E**ustachius
eis seruibat. **E**t recolens p̄stinum
statū suū lacrimas cōtinē non pote
rat **E**gressus at̄ foras faciē lauit ⁊
itez rediēs eis seruibat **I**lli dō cō
siderātes ad inuicē dicebāt. q̄zilis
est hic illi quē q̄rimus **E**t respōdēs
ali⁹ dixit. valde q̄dem filis est **C**on
siderem⁹ ergo si habz signū cicatri
cis in capite qd̄ sibi in bello accidit
ipse est. **E**t respicientes ⁊ signuz vi
dentes ipsū esse quē querebāt. p̄ti
nus cognouerūt. **E**t incidentes et
osculātes eū de vxore et filijs eum

sciscitati sē **Q**ui dixit eis q̄ filij mor
tui essent et vxor detenta **V**icini at̄
oīes q̄i ad spectaculū currebāt.
Dū milites virtutē ei⁹ ⁊ gloriā p̄
dicabāt. tunc milites p̄ceptū impa
toris ei exponūt ⁊ optimis vestimē
tis ipsū induunt. **P**ost iter xv. d.
erū ad impatorē deuenērūt. qui ei⁹
aduentū audiens p̄tin⁹ eidē occur
rit et ipsū videns in oscula ei⁹ ruit.
narravit qz oībus cūcta q̄ sibi per
ordinē acciderāt **S**tatimqz ad ma
gisteriū milicie trahit⁹ ⁊ idem quod
p̄ius officiaz exercere opellit **Q**ui
numeratis militib⁹ ⁊ paucos oītra
tot hostes esse cognoscēs iussit ty
rones colligere p̄ oīes ciuitates ⁊
vicos **C**ontigit autē illā terrā in q̄
filij educati sunt describi vt darent
duos tyrones. **U**niuersi autē ei⁹ lo
ci incole illos duos iuuenes tanqz
ceteris aptiores magistro milituz
cōsignarūt **V**idens dō iuuenes ele
gātes ⁊ morū honestate cōpositos
cū sibi plurimuz placuissent inē p̄i
mos cōfines suos ordinauit eosdē.
Et sic p̄fectus ad bellum subiectis
hostib⁹ exercitū suuz trib⁹ dieb⁹ in
quodā loco vbi vxor sua paup̄ ho
spita manebat req̄lescē fecit **I**lli ve
ro duo adolescentes in tabernacu
lo matris sue nutu dei hospitati sē.
nēscientes q̄ m̄ sua esset **E**t seden
tes circa meridiez ⁊ mutuo cōfabu
lantes exponebant sibi inuicem de
infantia sua. mater dō eoz d̄ oītra
sedens q̄ ipsi referebant attentius
audiebat. **D**icebat enim maior mi
nozi **E**go dū infans essem nihil ali
ud recolo nisi q̄ pater meus magi
ster militum erat. et mater mea spe/

cosa valde duos qz filios habue-
runt .s. me 7 aliū minozē me qui et
ipse speciosus valde erat atqz pce-
rus. **A**ccipiētesqz nos egressi sūt de
domo nocte **I**ngressiqz sūt nauē ne-
scio quo euntes **C**um autē de nauē
egrederemur mī nescio quō in ma-
ri relicta est **P**ater dō nī portans
nos duos 7 fiens pgebat **V**eniēs
qz ad quēdā fluiuiuz trāsiuit cū frē
meo miore et me sup ripā derelict.
Tuz at reuertere vt me acciper lu-
pus veit 7 frēz meū rapuit 7 añqz
ad me a ppinquaret leo de silua ex-
iens me rapuit et in siluā deduxit.
Pastores dō cruerūt me de ore le-
onis et sū nutrit⁹ in illa possessiōe
in qua 7 ipse scis **E**t nō potui scire
qō factū sit de pīe meo neqz de isā
te **H**ec audiēs minor cepit flere et
dicere. **P**er deū vt audio fr tu⁹ suz
qm et q me educauerūt h dicebāt
q de lupo erui⁹ te **E**t in āplexus
ruētes osculabāt se inuicē 7 fleuerūt
Audiēs hoc mater eoz cōsiderās
q euētū suū ita seriatī dixissent diu
apud se tractauit si filij sui essēt. **A**
tera aut die ingrm militū adijt di-
cens depcor te dñe vt me ad patri-
am meā pouci iubeas. **E**go de ter-
ra romanorū sū et pegrina hic suz
Et hoc dicens vidit i eo signa ma-
riti sui 7 eū agnoscēs cū se iā otinē
nō posset poidit ante pedes eius 7
ait. **P**recor te dñe vt exponas mihi
pstinam vitam tuam **P**uto eniz q
sis placidus magister militū qui a/
lio noie diceris **E**ustachius **Q**uez
placidum saluator conuertit. q talē
7 talem temptationem sustinuit et
cui vxoz que ego sum in mari abla-

ta fuit. que tamē ab omni corrupti-
one seruata sum. qui et duos filios
scz theospitum 7 agapitum habu-
it **H**ec audiens **E**ustachius 7 ipaz
diligenter considerans. vxozem su-
am recognouit 7 lacrimat⁹ pze gau-
dio ipsam osculatus est gloriificās
deum qui consolaf afflictos **T**unc
dixit ei vxoz. **D**ñe vbi sunt filij nri
Qui ait. **A** feris capti sūt **E**t exposu-
it ei quō poidit illos **E**t illa **G**rās
agamus deo **P**uto enim q quem/
admoduz donauit deus nobis vt
inueniremus nos inuicem donabit
et etiam recognoscere filios nros
Et ille. **D**ixi tibi quia a feris capti
sunt **E**t illa **H**esternā die sedens in
orto audiui duos iuuenes sic et sic
suam infantiam exponentes. credo
q filij mei sunt **I**nterroga ergo ab
eis et dicent tibi. **E**t conuocans
eos eustachius et audiens ab illis
infanciam suam recognouit q filij
sui essent **E**t amplectentes eos ipse
et mater sup eoz collum plurimuz
fleuerunt et crebrius eos osculabā-
tur. **D**is ergo exercitus plurimum
gaudebat de inuētiōe eoz et de vi-
ctoria barbaroz. **C**ū g⁹ rediēt oti-
git iā **T**raianū obijisse et successisse
ei peiorē in scelerib⁹ **A**drianū **Q**ui
p victoria obtenta 7 inuentione v/
rozis et filioz magnifice eos susce-
pit. et magnū cuiuū pparauit. **A**
tera autem die ad templū idolorū
pcessit vt tibi sacrificaret pro victo-
ria barbarozū. **V**idens dō qz **E**
ustachius nec p inuentione suozum
sacrificare vellet. hortabatur vt sa-
crificium immolaret **C**ui **E**ustachi-
us **E**go christū deum colo 7 illi so-

li sacrificio **T**unc impator ira reple-
tus ipsū cuz vxore ⁊ filijs in arena
statuit ⁊ leonē ferocē ad eos dimit-
ti fecit. **A**ccurrēs vō leo ⁊ dimisso
capite q̄i eos adorans ab eis hu-
miliē recessit. **T**ūc impator bouē
eneum incendi fecit. quosq; viuos
immitti mādauit. **O**rātes ergo san-
cti et se dño cōmendātes bouem in-
trauerunt. ⁊ ibidez spiritū dño red-
diderūt. **T**ertia autez die de boue
corā imperatore extracti ita penit?
intacti sūt. q̄ nec capillos nec quic-
quā eoz vapores incendi aliqua
tenus cōtigerūt. **C**hristiani vō cor-
poza eoz tulerunt ⁊ in loco celes-
tissimo recondētes. ibidem oratoriū
cōstruxerunt. **P**assi sunt at̄ s̄b **A**dzi-
ano circa annū dñi. c. xx. kal̄ nouē
bris vel s̄m quosdā x̄ij kal̄ octob.

De omnibus sanctis.

Omnium sanctorū festiuitas
quatuor d̄ causis instituta
fuisse videt̄. **P**rimo prop̄
cuiusdā templi dedicationē. **S**ecūdo
p̄pter omissorū suppletionē. **T**ertio
p̄pter negligentiarum expiationē. **Q**uarto
p̄pter orationū nostrarū
facilioz impetrationē. **P**rimo igit̄
instituta est p̄pter cuiusdā templi
dedicationē. **R**omani enī cum vni-
uerso orbi dominarent̄ q̄sdā tem-
plū maximuz cōstruxerunt. in cuius
medio idolū suū collocātes omniū
p̄uinciarū simulacra p̄ circuitū sta-
tuerūt respicientia rectis vultibus
idolū romanorū. **S**i q̄n aut̄ aliqua
p̄uincia rebellabat. continuo vt aiūt
arte dyabolica illi? p̄uincie simula-
crū idolo **R**omanorum postiora
voluebat. tanq̄m innuens q̄ ab ei?

dominio recessiss̄. **C**onciti ergo ro-
mani ad illā p̄uinciam copiosū ex-
ercitū destinabant et ipsam suo do-
minio subiugabant. **V**erū nō suffe-
cit romanis q̄ omniū p̄uinciarū si-
mulacra haberēt quin postea fere
singulis dñs templa singula cōstru-
xerunt tanq̄ qui cunctarū ciuitatū
et p̄uinciarū victores et dños effe-
cissent. **S**ed q̄a oia idola templum
ibi habere nō poterant ad maiorē
sue vesanie ostentationē vnuz tem-
plum ceteris mirabili? et s̄blimius
in honorē deoz omniuz erexerunt
et p̄atheon quod sonat toti dñj vo-
cauerunt. **A**pan q̄d est totū ⁊ the-
os deus. **P**ontifices enim idolorū
ad maiorē populi deceptionem fin-
xerunt q̄ sibi a cybele quā omniuz
deoz matrē vocabant. fuerit impe-
ratum. vt si de omnibus gentilibus
vellēt victoriam obtinere dñs suis
templum magnū fabricarent. **F**un-
damentuz ergo ipsius templi s̄peri-
cuz iacit̄. vt ex ipsa forma deorum
eternitas demonstrarēt. **S**ed qz la-
tudo testudinis insustentabilis vi-
debat̄ cū supra terrā aliq̄ntuluz p̄-
cessisset in edificio totū intus terra
replebant simul vt dicit̄ cū terra de-
narios iacentes. ⁊ sic quousq; p̄-
dictū templū est mirabilē cōsumma-
tum p̄cesserunt. **T**unc data licentia
vt quicunq; terrā asportare vellet
tota quā in terra inueniss̄ pecunia
sua esset. **F**estine turba properat ⁊
templū cito euacuat. **D**eniq; roma-
ni pinnam encam et deauratam fa-
briant et in summitate collocant.
Aiunt autē q̄ in hac omnes p̄uin-
cie mirabiliter sculpte erant. **I**ta vt